

Politisk inriktning för Region Gävleborg 2019 – 2023

Beslutad vid regionfullmäktiges sammanträde 24 april 2019, § 94,
diarienummer RS 2019/518.

Inledning

Den politiska inriktningen anger övergripande mål för verksamheten i Region Gävleborg och ligger till grund för budget- och planeringsförutsättningar 2019-2022. I dokumentet anges fyra politiska prioriteringar som stödjer arbetet:

- Arbete och hållbar tillväxt
- Miljöansvar och hållbar utveckling
- Kunskap och kultur
- Velfärd och trygghet

Den politiska inriktningen ska bidra till dessa fyra prioriterade områden och därmed nå det övergripande målet om ett jämlikt samhälle som präglas av tolerans och mångfald och är tillgängligt och inkluderande för alla. Ett samhälle där näringslivet är konkurrenskraftigt och hållbart, där hälso- och sjukvården är tillgänglig, trygg och säker och där ett rikt och tillgängligt kulturliv ges möjlighet att växa. Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet är grundförutsättningar för utvecklingen i länet.

Den politiska inriktningen ersätter Politisk inriktning för Region Gävleborg 2016-2019 (RS 2016/293).

1. Regionalt utvecklingsansvar och ledarskap

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar leder och utvecklar det regionala arbetet för hållbar tillväxt och utveckling. I Gävleborgs län är denna aktör Region Gävleborg. Det regionala utvecklingsarbetet ska bedrivas inom ramarna för de globala utvecklingsmålen – Agenda 2030. Utvecklingsarbetet ska syfta till att på sikt uppnå de 17 utvecklingsmålen.

Hela Gävleborgs attraktionskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara på ett sådant sätt att det bidrar till hållbar regional tillväxt och utveckling. Det innebär att miljö-, jämlikhets-, jämställdhets- och integrationsperspektiven på ett tydligt sätt integreras i det regionala tillväxtarbetet. Ett Gävleborg med en jämn fördelning av makt och resurser människor emellan, där allas kompetenser tas till vara oavsett bakgrund och ålder samt där hänsyn tas till miljön och där klimatpåverkan minskas, är ett Gävleborg som håller samman.

Ansvar, ledarskap och roller

Regionalt ledarskap är en viktig framgångsfaktor för tillväxt och utveckling. Ett regionalt ansvar och inflytande över det regionala tillväxtarbetet ställer höga krav på ett starkt regionalt ledarskap med förmåga att göra prioriteringar på både kort och lång sikt.

Enskilda aktörer är alltför små inom många utvecklingsområden för att de ska kunna påverka de förutsättningar som bidrar till hållbar tillväxt och utveckling. Därför behövs en strategisk samverkan på regional nivå där utveckling och samordning av gränsöverskridande och sektorsövergripande frågor kan ske. Region Gävleborg ska leda den samverkan.

Det regionala utvecklingsuppdraget handlar i viktiga avseenden om att samordna och samverka med aktörer på lokal, regional och nationell nivå, bland annat kommuner, myndigheter, högskola och andra utbildningsanordnare, näringsliv och ideell sektor. Viktiga områden som samordnas är näringslivsutveckling, samhällsplanering, kollektivtrafik, infrastruktur, bostadsförsörjning, kultur, miljö, energi, utbildning, kompetensförsörjning, och arbetsmarknad.

Den regionala, moderna och hållbara tillväxtpolitiken behöver utvecklas och stärkas. Att tydliggöra roller och ansvar i det regionala arbetet, att utveckla dialogformerna mellan internationell, nationell, lokal och regional nivå samt att främja statliga myndigheters medverkan i tillväxtarbetet är viktigt.

2. Samhällsutmaningar och möjligheter i Gävleborg

Globalisering, demografi, klimat, teknik och värderingsförändringar är trender som påverkar såväl Sverige som övriga världen starkt. Trenderna påverkar likaså förhållandena lokalt och regionalt i Gävleborg. Oavsett om förändringarna utgör möjligheter, hot eller både och för så behövs en förståelse för trendernas påverkan och ett medvetet förhållningssätt. Den politiska inriktningen för Region Gävleborg tjänar detta syfte.

Klimat, miljö och energi

Mänskligheten står i och med klimatförändringarna inför sin största utmaning någonsin. Klimatet och miljön kommer att innebära nya förutsättningar för Gävleborg och världen och den omställningen som krävs är både långsiktig och omfattande. För att både styra mot en hållbar ekonomi och anpassa samhället till ett förändrat klimat krävs lösningar på global, nationell, regional och lokal nivå.

Effekterna av klimatförändringarna kommer att se olika ut i olika delar av världen. Även Gävleborg kommer att drabbas av temperaturförändringar och mer instabilt väder. Länet kommer också att påverkas av klimatförändringar i andra delar av världen, bland annat genom fler människor på flykt och påverkan på jordbruket och livsmedelsförsörjningen globalt.

Social sammanhållning

Segregation och klyftor handlar i hög grad om skilda levnadsförhållanden, bland annat beroende på den i Sverige snabbt ökande inkomstklyftan, men också om att människor med olika bakgrunder, erfarenhet och levnadsförhållanden i allt lägre utsträckning möts och kommunicerar med varandra. Skillnaderna i social tillit och demokratisk delaktighet i länet är också stora. Att människor känner tillit till varandra och till samhället påverkar både samhällets utveckling och människors trygghet och hälsa positivt.

Folkhälsan i Sverige är relativt god och den utvecklas på flera områden positivt. God hälsa är inte bara avgörande för individens möjlighet att leva ett gott liv och må bra. Hållbar regional tillväxt med ökad sysselsättning, minskad sjukfrånvaro, ökad livskvalitet, högre produktivitet och minskade behov av vård och omsorg förutsätter god och jämlikt fördelad hälsa i befolkningen. Trots att hälsan blir bättre i länet som helhet, så ökar skillnaderna inom befolkningen. Skillnaden i medellivslängd mellan personer med olika utbildningsnivå och skillnader i psykisk hälsa mellan kvinnor och män är stora.

Olika platser har olika förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling. Städer och större orter erbjuder fler arbetstillfällen och större utbud av handel, tjänster

och service, samtidigt som bostadsbristen, miljöproblemen och segregationen ofta är större. Landsbygd och mindre orter har ofta färre arbetstillfällen, mindre utbud av handel och service men kan erbjuda andra viktiga värden för att leva, bo och verka med stora möjligheter inom besöksnäring, areella näringar, livsmedelsproduktion och förnybar energi.

Demografisk utveckling

De demografiska utmaningarna är och kommer att vara påtagliga i Gävleborg. En allt lägre andel som arbetar kommer att försörja en allt högre andel äldre och yngre, en utveckling som är särskilt tydlig i Gävleborg. Detta samtidigt som behovet av välfärd ökar med en åldrande befolkning. Invandring beräknas stå för nästan hela Gävleborgs befolkningsökning framöver och om den ska bidra till att mildra de demografiska utmaningarna måste vi ta tillvara den kompetens som finns bland utrikes födda.

Urbaniseringen i Sverige har under en lång tid varit en av Europas kraftigaste. Urbanisering innebär inte bara att storstäderna växer utan också att människor bor tätare. Flyttningen från landsbygd till tätorter har varit omfattande men börjar nu stanna av. Urbaniseringen fortsätter dock framförallt från mindre tätorter till större. Jämfört med riket bor en stor del av befolkningen på landsbygden i Gävleborg men trenden är att befolkningen på landsbygden minskar samtidigt som befolkningen inom tätort ökat något. Skillnader i ortstruktur, med några få större städer och ett stort antal mindre samhällen och orter, innebär i sig väldigt olika förutsättningar att skapa tillgängliga miljöer i vår region.

Globalisering

Konjunkturen är just nu stark och ekonomin växer. Den ekonomiska tillväxten är dock inte lika stark i Gävleborg som den är i riket och skillnaden har ökat över tid. Ett starkt näringsliv är en förutsättning för den ekonomiska utvecklingen, skapande av arbetstillfällen och kapital för investeringar.

En stor tillväxtpotential ligger i utvecklingen av småföretag, nya branscher och omställningen till ett klimatsmart samhälle. Ny teknik, globalisering och ett allt större intresse för omvärlden minskar avstånd mellan olika marknader. Små- och medelstora företag tar sig i ökad grad utanför Sveriges gränser. I dag skapas fyra av fem nya jobb i mindre lokala företag.

Globaliseringen skapar möjligheter men innebär också en mindre stabil tillvaro för företag och branscher. I regioner som Gävleborg med en stor industriell, exportintensiv sektor och industri som utvinner råvara är globaliseringens effekter tydliga och vi påverkas snabbt vid globala ekonomiska förändringar.

Dokumentnamn: Politisk_inriktning_RG

Dokument ID: 298207

Giltigt t.o.m.:

Revisionsnr:

Arbetsmarknaden i Gävleborg står inför stora utmaningar. Länet har en relativt låg sysselsättningsgrad och hög arbetslöshet samtidigt som det finns en stor brist på arbetskraft inom många branscher och yrken. Snabba förändringar i och med globalisering och digitalisering ställer inte bara krav på att utbildningssystemet är flexibelt och anpassat efter arbetsmarknadens behov utan också på att den kompetens som finns inom näringslivet utvecklas och stärks.

3. Politiska prioriteringar

Arbete och hållbar tillväxt

Region Gävleborg ska bedriva en modern och aktiv regional politik för utveckling och jobb i hela Gävleborg. Målet är utvecklingskraft i alla delar av länet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd är en förutsättning. Region Gävleborgs roll är att skapa bättre förutsättningar för kompetensförsörjning, innovation och näringslivets förnyelse. Arbetet ska utgå från de globala hållbara utvecklingsmålen – Agenda 2030 – för att skapa en långsiktigt hållbar tillväxt.

Förutsättningar för kompetensförsörjning ska förbättras genom kunskapspartnerskap och stärkande av kopplingarna mellan utbildning, företag, forskning och innovation, samt främjande av entreprenörskap genom att stödja nya innovativa företag och företagande på lika villkor. Region Gävleborg har ett viktigt ansvar som både utbildnings- och utvecklingsaktör. Fokus ska ligga på att både stödja enskilda individer och skapa förutsättningar för näringslivets kompetensförsörjning. Det innebär att regionen ska arbeta med alla delar av en fungerande kompetensförsörjningen i länet – att kompetens utvecklas, behålls och attraheras. Arbetet med förbättrad matchning på arbetsmarknaden ska prioriteras.

Förmågan att driva utveckling och innovation i näringsliv, offentlig sektor och samhället i övrigt ska stärkas genom en höjd utbildningsnivå och förbättrad samverkan. Regionen ska skapa förutsättningar för samverkan, genom både nuvarande och nyskapande plattformar. Viktiga plattformar att stärka och utveckla är inkubatorer, kluster och informella mötesplatser. För de gröna näringarna i länet har regionen ett särskilt ansvar att omsätta Gävleborgs handlingsplan för Sveriges livsmedelsstrategi i verksamhet i hela länet.

Omställningar och förändringar globalt, regionalt och lokalt ställer nya krav på näringslivet. Förnyelse blir allt viktigare. Upplevelse-, besöks- och tjänstenäringarna ska ges förutsättningar att växa och världsledande exportindustri likväl som små och medelstora företag, sociala företag och kooperativ ska ha möjlighet att utvecklas ytterligare. Genom europeiska samarbeten kan Region Gävleborg bidra till att ge företag de möjligheterna. Region Gävleborg ska också stärka samverkan och samarbete i länet, genom bl.a. inkubatorer samt företags- och forskningskluster. Nya lösningar för socialt företagande, delningsekonomi och en bredd av företagande behöver skapas.

Gävleborgs län ska bidra till regeringens mål om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Digitaliseringen skall förenkla vardagen för regionens invånare, besökare och företag genom ett smartare och öppnare samhälle som stödjer innovation och delaktighet.

För att skapa ett hållbart och jämlikt samhälle är det viktigt att alla människor har tillgång till arbete. Kunskap - teoretisk eller praktisk - är en viktig komponent i människors självförverkligande. Region Gävleborg ska skapa bättre förutsättningar för unga och personer med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden. Lösningarna behöver fokusera på både möjligheter till utbildning och anställning. Region Gävleborgs roll är att i samverkan med andra skapa förutsättningar för bättre integration.

Miljöansvar och hållbar utveckling

Region Gävleborg tar sig an uppgiften att klara klimatutmaningarna genom att modernisera Gävleborg och ställa om till ett fossilfritt län. En omställning ger bättre miljö, ökad livskvalitet och fler jobb – Gävleborg ska gå före i den gröna omställningen.

Region Gävleborg ska ta ansvar för att Gävleborg lever upp till sin del av de nationella miljömålen. I det arbetet ingår att arbeta efter de nationella miljö kvalitetsmålen och de globala målen för hållbar utveckling. Arbetet med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling ska bedrivas av hela organisationen i både internt och externt arbete. Region Gävleborg ska vara en ledande aktör i länet för arbetet med de globala utvecklingsmålen.

I det interna arbetet strävar Region Gävleborg efter att minimera vår miljö- och klimatpåverkan genom att hushålla med energi, naturens resurser och eftersträva cirkulär ekonomi. På sikt ska Region Gävleborg bli både klimatneutral och fossiloberoende. Region Gävleborgs verksamheter ska vara klimat- och resurseffektiva, hälsofrämjande och giftfria. Senast 2025 ska alla Region Gävleborgs landbaserade transporter vara fossilfria.

I Gävleborg finns företag, organisationer och offentliga aktörer som har tekniken, kunskaper och viljan att ställa om. Region Gävleborg ska ge det stöd som behövs för att kunna skapa ett klimatsmart, resurseffektivt och hälsofrämjande samhälle och bidra till en giftfri vardag. Framtidens energi måste bygga på en fossilfri och förnybar grund.

En aktiv klimatpolitik är också en politik för framtidens jobb. Genom att Gävleborg går före och investerar i klimat- och miljövänlig teknik stärks länets företags konkurrenskraft. Företag i länet ska vara redo att sälja de innovationer som världen efterfrågar. Här spelar Region Gävleborg en viktig roll som samverkare och stöd.

För att Gävleborg ska stå starkt i framtiden och skapa nya jobb, välbefinnande och minskad klimatpåverkan måste det finnas en infrastruktur som fungerar och som går att lita på. En infrastruktur för hållbara transporter ger fler möjligheter att resa på sina villkor utan att tära på miljön. Region Gävleborg arbetar med alla delar av länets infrastruktur – järnväg, väg, cykelbanor, bredband och hamnar. I arbetet med länets infrastruktur är järnvägen och farbara vägar för såväl motorfordon, cykel och gång viktiga, för hållbarhet, jämlikhet och tillväxt. Bredband är en självklar del av infrastrukturen och en förutsättning för att människor och näringsliv ska kunna bo och leva i hela länet.

För att öka självförsörjningsgraden och bidra till fler matföretagare ska Region Gävleborg bedriva ett aktivt arbete med Gävleborgs handlingsplan för Sveriges livsmedelsstrategi. Arbetet ska stärka och öka konkurrenskraften inom det regionala jordbruket. Att främja produkter och tjänster som är närproducerade, ekologiska och miljösmarta är en förutsättning för en hållbar regional utveckling.

Jämlik och jämställd hälsa är centrala områden för att länets invånare ska ha möjlighet att leva det liv de vill och bidra. Ett jämlikt Gävleborg är målet. Region Gävleborg ska arbeta för att minska klyftor mellan människor, mellan stad och landsbygd samt mellan fattiga och rika områden. Inom Folkhälsoområdet ska Region Gävleborg arbeta för alla människors möjlighet att känna delaktighet i samhället, social och ekonomisk trygghet samt ha inflytande över sin livssituation. Region Gävleborg ska prioritera alla barn och ungdomars möjlighet att leva under goda och jämlika uppväxtvillkor.

En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för en hållbar utveckling i hela Gävleborg. Kollektivtrafiken möjliggör på ett klimatsmart sätt studier och arbete på andra orter, bättre matchning på arbetsmarknaden samt ett större utbud av rekreation. Region Gävleborg ska bedriva en kollektivtrafik som är billig, enkel och bekväm. Fokus ska ligga på att förbättra och utveckla tillgänglighet och pålitlighet. Målsättningen är en kollektivtrafik som möjliggör ett tillgängligt samhälle på fossilfri grund.

Kunskap och kultur

Gävleborg ska vara ett län som värderar utbildning och forskning högt och satsar på kunskap, kompetens och bildning. Region Gävleborg ska bidra till att höja utbildningsnivån, sluta rekryteringsgapet på arbetsmarknaden och stimulera innovationer. Det ska vara möjligt att bilda och utbilda sig, validera sina kunskaper, studera vidare, byta karriär och fortbilda sig genom hela livet, i hela länet. Inom det regionala ansvarsområdet arbetsmarknad och kompetens ryms både arbetet för att stärka individers möjligheter till utbildning och arbete samt förbättra kompetensförsörjningen till arbetslivet.

En väl avvägd matchning mellan behov och utbud av kompetent arbetskraft stärker konkurrenskraften. Behovet förändras hela tiden, globalisering och digitalisering är två faktorer och den gröna omställningen kommer att påverka arbetsmarknaden i hög utsträckning. Förändringarna kräver flexibilitet och dialogen kring arbetslivets behov av kompetens kontra utbudet av utbildningar måste hållas levande. För att sedan matcha behoven krävs en kedja av insatser och verksamheter av en mängd aktörer, såväl statliga, regionala, kommunala som privata. Region Gävleborg ska förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Folkbildningen och kultursektor är avgörande delar av en välfungerande demokrati. I tider där vi ser allt fler exempel på att yttrandefrihet begränsas i världen och i Europa finns det särskilda skäl att tydligt värna och lyfta folkbildningen och den fria kulturlivet. Det öppna samhället och det fria ordet värnas genom att en mångfald av synsätt, åsikter och perspektiv kommer till uttryck.

Folkbildningen bidrar till att skapa lärandemiljöer som stimulerar till handling och engagemang såväl inom som utom verksamhetens väggar. Folkbildningen är viktig i arbetet med en rad samhällsutmaningar, som att öka jämlikheten och den sociala sammanhållningen, stärka demokratin, att ge människor fler möjligheter att utbilda sig eller byta bana mitt i livet, att ge nyanlända möjlighet till etablering i arbetsliv och samhälle samt att tillhandahålla ett rikt och inkluderande kulturliv. Region Gävleborg har en viktig roll i att bevara och utveckla folkbildningens ställning som en bred arena för bildning, utbildning och delaktighet. Folkbildningen ska vara tillgänglig i hela länet genom folkhögskolor och genom samverkan med och ekonomiskt stöd till studieförbunden.

Konst och kultur bidrar till att människor kan se världen med nya ögon, byta perspektiv och tänka i nya banor. Konst och kultur präglas av sin tids föreställningar, motsättningar och villkor. Men den återspeglar inte bara samhället. Genom konst och andra kulturyttringar utgör kulturen också en förändrande kraft som bidrar till människors medvetande om sig själva och om samhället. I en samtid som utmanas av nya och snabba samhällsförändringar och stark omvärldspåverkan behövs kulturverksamheter som stärker människors förmåga att möta och tillvarata dessa förändringar. Kulturella uttrycksformer som innehåller och speglar Gävleborgs mångfald och historia hjälper oss att förklara, inkludera och skapa delaktighet i vårt län.

När människor möts och delar upplevelser ökar den sociala sammanhållningen och tilliten. Region Gävleborg ska bidra till att skapa mötesplatser och öka tillgängligheten till kultur för alla, i hela länet. Det innebär ett särskilt fokus på att nå ovana deltagare och ett fortsatt arbete med att sprida kultur i hela länet, fysiskt men också digitalt.

Välfärd och trygghet

Sjukvården är en del av det som gör Sverige unikt. Svensk sjukvård finns för alla och håller väldigt god medicinsk kvalitet, rentav världsklass. Men det räcker inte. Befolkningsutvecklingen och utvecklingen av välfärdsbehoven i Gävleborgs län visar att allt färre kommer att behöva försörja allt fler. Andelen äldre kommer att öka kraftigt. Sjukdomsmönstren ändras, och allt fler har kroniska sjukdomar. Vården behöver anpassas till morgondagens vårdbehov. Effektivare resursutnyttjande krävs. Tidiga insatser och förebyggande vård med en stark primärvård bidrar till en jämlik hälsa i befolkningen.

För att kunna möta framtidens utmaningar och för att öka förtroendet för hälso- och sjukvården krävs ett strategiskt och målmedvetet arbete, där en del handlar om att organisera vården i Region Gävleborg utifrån allmänhetens och patienternas behov. Vården behöver komma närmare patienten och brukaren. Vi har valt att kalla denna utveckling för God och nära vård.

Den närmaste vården är den som patienten/brukaren kan ge sig själv – egenvården – samt det stöd som Region Gävleborg kan ge för att möjliggöra detta. Begreppet ”nära” har flera dimensioner. Förutom geografisk närhet kan närhet också vara relationell eller handla om tillgänglighet. Kontinuitet ger en känsla av närhet. Att vara trygg i att vården samordnas och att få träffa rätt kompetens, kan sammantaget skapa en känsla av närhet. Generösa öppettider och olika kontaktmöjligheter är andra dimensioner. En kombination av fysiska möten och digitala möten utifrån patientens behov, kan bidra till närhet. Det är patientens upplevelse som avgör om vården är nära eller inte.

Kommunerna och de privata vårdgivarna i primärvården är viktiga för det totala vårdutbudet i länet och för sjukvårdens utveckling. Region Gävleborg ska involvera kommunerna och de privata vårdgivarna i utvecklingen av den nära vården.

Idag efterfrågar patienterna och deras anhöriga större delaktighet och djupare involvering i sin egen vård. Det betyder att patienten genom information och utbildning ska vara delaktig i och äga sin vårdsituation. Sjukvården ska underlätta för alla patienter att ta ett större ansvar för sin egen vård. Patienten ska också ges möjlighet att delta i beslut om vård och behandling. Detta är grunden i en sjukvård ur patientens perspektiv.

Utvecklingen av god och när vård förutsätter att vården ur patientens perspektiv stärks. En förutsättning för hög effektivitet och tillgänglighet är att patienten involveras och görs delaktig i processen kring den egna vården i högre utsträckning än vad som idag är fallet.

En mer jämlik vård närmare patienten, ur eget perspektiv, förutsätter en förändrad kultur i hälso- och sjukvården. Utvecklingen av sjukvården kommer också att kräva en tydligare tillits- och professionsstyrning i Region Gävleborg. Ett starkare inslag av tillitsbaserad styrning och ledning utgör en viktig delösning på de olika problem och hinder som i dag begränsar medarbetarnas handlingsutrymme och verksamheternas utveckling och därmed också kvaliteten på välfärdstjänsterna. Tillitsbaserad styrning och ledning ska omfatta och genomsyra hela verksamheten, från politiker till medarbetare.

Att ändra styrningen i denna riktning kommer att leda till att medarbetare i Region Gävleborg får ökade förutsättningar att göra ett bra arbete, att deras kompetens, kunskap och starka engagemang tas tillvara i större omfattning. I sin tur kommer det att leda till bättre kvalitet i det offentliga mötet med medborgaren.

Att arbeta systematiskt med att stärka och utveckla arbetsmiljön för och tillsammans med medarbetarna ska vara en naturlig del i den dagliga verksamheten. Region Gävleborg ska ha anställningsvillkor, löner och förmåner som främjar ett hållbart yrkesliv och gör det möjligt att rekrytera och behålla medarbete.